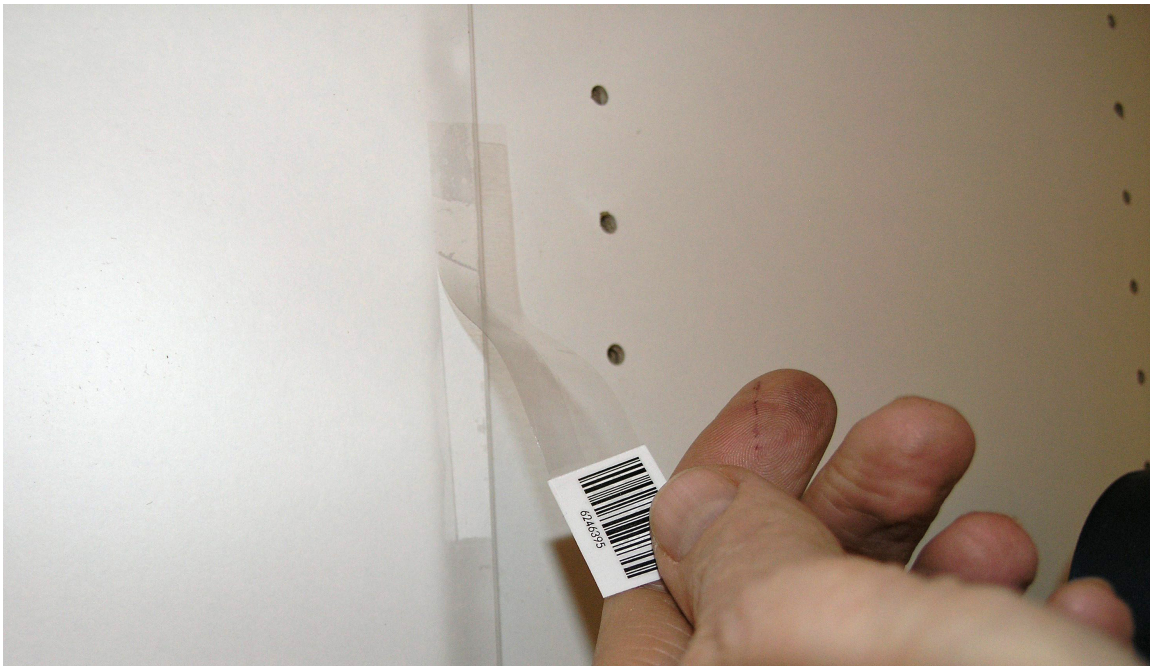
Heksesot

Fenomenet - eller problemet - er en relativt ny forbannelse som har inntatt bygningsmassen.

Av ifi.no

Heksesot beskrives som et svart, klebrig belegg som legger seg over varmekilder, i kuldebroer (deler av bygningskonstruksjonen der isolasjonen er dårligere enn ellers i konstruksjonen) eller på uforklarlig vis - og i verste fall - nesten overalt i en bolig. Heksesot dukker oftest opp i vinterhalvåret, og det er spesielt nye og nyoppussete leiligheter som er mest utsatt.

Skjemmende, men ikke farlig

Mange trodde at heksesot var vanlige sotskader oppstått på grunn av vedfyring eller stearinlys. Dette har vist seg ikke å stemme med forskningen. Navnet heksesot kommer fra engelske "black magic dust" (sort magi-pulver), fordi ingen kan gi en nøyaktig forklaring på hvorfor fenomenet oppstår.

- Det er ikke noe fasitsvar på hvorfor det kommer heksesot, det er mange ulike tilfeldigheter. Selv i én og samme boligblokk med like leiligheter kan problemet oppstå i kun enkelte av leilighetene. Men vi har funnet en del forklaringer, opplyser fagsjef Johan Mattson hos Mycoteam.

Han kan berolige skadelidende med at heksesot er kun et estetisk og ikke et helsemessig problem.

Forskningen viser

Kalde flater gir en høyere luftfuktighet, og støv fester seg lettere på disse overflatene. Dette ser man ofte etter flere år ved at spikerslag i yttervegger eller spikerhoder opptrer som mørkere enn selve veggen. Fenomenet kalles støvkondensering. Men er det rikelig med SVOC (står for: tungt flyktige organiske forbindelser) vil heksesotproblemet oppstå.

Grunnen til dette, er at mange moderne bygningsprodukter inneholder tungt flyktige organiske forbindelser (SVOC) som langsomt damper av fra overflatene og legger seg som en klebrig mikrofilm på kaldere flater. Disse bygningsproduktene kan være vinyltapeter, vegg til vegg-tepper med skumbakside, laminatgulv, ulike plastmaterialer og enkelte malingsprodukter (interiørmaling av god kvalitet fra nordiske produsenter inneholder ikke mykgjørere).

Problemet forsterkes om vinteren med økt innetemperatur og lav luftfuktighet. Luftbevegelser rundt ventilasjonsanlegg vil lett medføre støvdeponering, uansett om det er et heksesotproblem eller ikke. Luftlekkasjer under taklister og lignende (konveksjon) vil på tilsvarende måte gi økt misfarging.

Hvordan utbedre skadeområder med heksesot

Forsøk å finne de mest vanlige årsakene til heksesot med kyndig hjelp før eventuell ny oppussing. Om ikke årsaken til heksesot er utbedret, kan problemet dukke opp på nytt.Rengjøring: Overflatene må rengjøres grundig med fettløsende rengjøringsmidler. Gardiner og andre tekstiler må vaskes.Kuldebroer: Hvis kuldebroer forekommer, bør de utbedres. Utbedring av kuldebroer kan ofte gjøres fra innsiden, men i verste fall krever det en omfattende utvendig isolering av boligen.Oppussing: Arbeidet bør utføres på vårparten. Det må sørges for god lufting og gjerne flere perioder med god oppvarming og lufting. I disse periodene bør det ikke benyttes stearinlys.Unngå å bruke produkter og materialer med mykgjørere og organiske forbindelser.Ved overmaling må området først rengjøres (som nevnt over), før det benyttes sperregrunning under nytt lag med maling.Økt temperatur sammen med økt ventilasjon kan avhjelpe problemet. Ved å installere en mekanisk vifte kan man etablere et undertrykk i boligen slik at sotpartiklene i større grad luftes ut før de festes på overflater.Tidsforløp: Normalt sett blir problemet med heksesot "borte av seg selv" i løpet av ett til to eller tre år.

Mer informasjon

www.mycoteam.no